

Malmö stad

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Överklagande av beslut om föreläggande enligt lagen (2003:778) om lagen om skydd mot olyckor på fastigheten Häcken 1

Upprättad:

2026-06-03

Ansvarig:

Malek Al Najjaryn

Nämnd:

Arbetsmarknads- och
socialnämnden

Enhet:

Lokalenheten

ARBETSMARKNADS- OCH
SOCIALFÖRVALTNINGEN

205 80 Malmö

Besöksadress: Kungsgatan 13

Telefon: 040-34 62 62

E-post: asf@malmo.se

www.malmo.se

Överklagan

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar att lämna följande överklagande:

Arbetsmarknads- och socialnämnden överklagar Länsstyrelsens beslut att fastställa Räddningstjänsten Syds föreläggande om installation av sprinkleranläggning i fastigheten Häcken 1, där nämnden bedriver verksamhet i form av Sigtunaboendet.

Nämnden anser att Länsstyrelsen har gjort en felaktig bedömning av verksamhetens karaktär, de boendes förmåga att själva sätta sig i säkerhet samt skäligheten i det förelagda kravet enligt 2 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Verksamhetens karaktär och de boendes förutsättningar

Länsstyrelsen hänvisar i sitt beslut till att verksamhetsklass 3B omfattar gemensamhetsboenden såsom HVB-hem, hem för ensamkommande barn och liknande verksamheter där personer kan förväntas ha god lokalkännedom, kunna sätta sig själva i säkerhet och inte förutsätts vara vakna.

Arbetsmarknads- och socialnämnden delar denna beskrivning och menar att den även kan tillämpas på Sigtunaboendet. De personer som bor i verksamheten har egna hyreskontrakt, disponerar sina lägenheter självständigt och ansvarar för sin egen vardag. De förutsätts även kunna utrymma byggnaden på egen hand vid en brand eller annan nödsituation. Narkotikamissbruk stöds ej.

Sigtunaboendet är inte ett behovsprövat boende enligt socialtjänstlagen på samma sätt som ett särskilt boende, utan de boende har egna hyreskontrakt och ett eget ansvar för sitt boende.

Personal finns tillgänglig för stöd och vägledning i boendet men har inte ansvar för att evakuera eller rädda de boende vid brand. Vid inflyttning genomförs informationssamtal där bland annat

brandskydd, utrymningsvägar och rutiner vid brand gås igenom med den boende.

Nämnden bedömer därför att verksamheten inte är jämförbar med de verksamheter som omfattas av verksamhetsklass 5B, där personer på grund av fysisk eller psykisk sjukdom, funktionsnedsättning, demens eller annan nedsatt förmåga inte kan förväntas sätta sig själva i säkerhet utan hjälp från andra.

Avsaknad av krav på sprinkler i verksamhetsklass 3B

Som Länsstyrelsen själv konstaterar innehåller Boverkets byggregler krav på boendesprinkler för verksamhetsklass 5B, men inte för verksamhetsklass 3B.

Nämnden är medveten om att bestämmelserna i Boverkets byggregler inte är direkt bindande vid prövning enligt lagen om skydd mot olyckor. Samtidigt utgör reglerna en viktig vägledning för vad lagstiftaren och ansvariga myndigheter bedömer vara ett skäligt brandskydd för olika typer av verksamheter.

Att boendesprinkler normalt inte krävs för verksamhetsklass 3B talar enligt nämndens uppfattning för att ett sådant krav endast bör ställas om det finns särskilda omständigheter som motiverar en högre skyddsnivå, än vad som normalt gäller för denna typ av verksamhet. Nämnden anser att sådana omständigheter inte föreligger i detta fall.

Befintligt brandskydd är skäligt och ändamålsenligt

Enligt 2 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor ska ägare och nyttjanderättshavare vidta de åtgärder som är skäliga med hänsyn till risken för brand och konsekvenserna av en brand.

Bestämmelsen innebär inte att den högsta möjliga skyddsnivån alltid ska uppnås, utan att brandskyddet ska vara skäligt i förhållande till riskerna.

Nämnden anser att det brandskydd som idag finns i byggnaden uppfyller detta krav. Byggnaden är försedd med brandcellsindelning, brandlarm och övriga brandskyddsåtgärder som tillsammans syftar till att upptäcka och begränsa bränder samt möjliggöra säker utrymning. Nämnden har under 2024 och 2025 utfört ett par åtgärder för att stärka brandskyddet, exempelvis automatiska dörrstängare på alla boendedörrar, ökat på informationen om brand hos de boende samt genomfört tätningarna av alla dörrar.

De brandhändelser som Länsstyrelsen hänvisar till visar enligt nämndens uppfattning att det befintliga brandskyddet har fungerat som avsett. Trots att flera bränder har uppstått har dessa inte spridits utanför den aktuella brandcellen. Någon omfattande brandspridning inom byggnaden har således inte förekommit.

Tidigare brandhändelser motiverar inte sprinklerkravet

Länsstyrelsen hänvisar till antalet räddningstjänstinsatser vid boendet under 2024.

Nämnden vill framhålla att majoriteten av dessa insatser har föranletts av automatlarm där matlagning varit orsaken. När det gäller de bränder, fyra av 19 utryckningar som orsakat större skador har nämnden tidigare redogjort för omständigheterna kring dessa händelser. Nämnden vill även framhålla att beteenden som batteriladdning som varit orsaken till en av bränderna har ökat stort i hela samhället. Enstaka avvikande händelser bör inte ensamma ligga till grund för bedömningen av byggnadens generella skyddsbehov.

Nämnden vill även poängtera att det under 2025 har varit åtta insatser kopplade till boendet, det vill säga avsevärt färre än 2024 och att sju av dessa åtta ärenden handlade om automatlarm som utlöstes vid matlagning. Endast ett av larmen 2025 handlade om en brand, där det brunnit i en mikrovågsugn. Mot denna bakgrund menar nämnden att tidigare antal brandhändelser inte kan motivera

ett sådant omfattande ingrepp som att installera en sprinkelanläggning.

Enligt nämndens uppfattning visar dessa händelser inte att det befintliga brandskyddet är otillräckligt. Tvärtom visar utfallet att brandskyddet har fungerat genom att förhindra brandspridning till övriga delar av byggnaden.

Att en sprinkleranläggning skulle ha minskat konsekvenserna av vissa enskilda händelser är inte tillräckligt för att motivera ett så omfattande krav som att installera en sådan. Avgörande bör i stället vara om det nuvarande brandskyddet uppfyller lagens krav på ett skäligt brandskydd, vilket nämnden anser att det gör.

Installation av sprinkleranläggning påverkar inte de bakomliggande orsakerna till att tillbud uppstår. Nämnden bedömer att förebyggande arbete riktat mot riskbeteenden ger större effekt på den faktiska risknivån än installation av sprinkler, exempelvis att personalen är utbildad i brandskydd för att förstå och bidra till bättre brandskydd samt för att tillsammans med nyinflyttade gå igenom brandskyddet.

Bristande proportionalitet

Länsstyrelsen har bedömt att intresset av att förebygga brandskador väger tyngre än kostnaden för installationen.

Nämnden anser att proportionalitetsbedömningen är ofullständig och felaktig. Utöver själva installationskostnaden som nämnden beräknar ligger på cirka tre miljoner kronor skulle åtgärden medföra betydande praktiska och ekonomiska konsekvenser för verksamheten.

Med hänsyn till byggnadens utformning bedöms installationen kräva att verksamheten helt eller delvis evakueras under genomförandet. Detta innebär att samtliga 44 boende behöver erbjudas alternativa boendelösningar under en längre period.

Kostnaderna för att ordna ersättningsboenden, genomföra flyttar och upprätthålla verksamheten med personal och väktare under installationsperioden är mycket omfattande. Dessa konsekvenser har enligt nämndens uppfattning inte beaktats i tillräcklig utsträckning.

Vidare kan ett utlöst sprinklersystem orsaka betydande vattenskador på både fastigheten, material och de boendes tillhörigheter. Även sådana händelser kan medföra behov av flera evakueringar och omfattande kostnader för såväl återställande som ersättningsboenden.

Nämnden anser därför att den nytta som installationen förväntas ge, inte står i rimlig proportion till de kostnader och konsekvenser som åtgärden medför med tanke på att brandskyddet i de situationer där brand har uppstått har fungerar mycket väl.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser Arbetsmarknads- och socialnämnden att Länsstyrelsen har gjort en felaktig bedömning av verksamhetens karaktär, de boendes förmåga att sätta sig själva i säkerhet samt skäligheten i det förelagda kravet. Nämnden bedömer att det befintliga brandskyddet uppfyller kraven i 2 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och att kravet på installation av sprinkleranläggning inte står i rimlig proportion till den ytterligare säkerhetshöjning som åtgärden kan förväntas medföra.

De bränder som inträffat har inte lett till brandspridning utanför brandcellen, vilket visar att de befintliga brandskyddsåtgärderna har fungerat enligt sitt syfte. Vidare skulle installationen medföra mycket omfattande ekonomiska och praktiska konsekvenser för såväl fastighetsägaren som verksamheten, bland annat genom behov av evakuering av samtliga 44 boende under genomförandet.

Tidsfristen är oskälig

För det fall förvaltningsrätten skulle bedöma att en sprinkleranläggning ska installeras anser nämnden att den föreskrivna tidsfristen är oskäligt kort.

Installation av en sprinkleranläggning i den aktuella byggnaden kräver projektering, upphandling, samt planering och genomförande. Installationen kräver även en utredning gällande vattentryck i kommunen, detta för att utreda om vattennätet i området klarar av att trycksätta en sådan anläggning. Det finns även en risk för att bygglov kan komma att krävas vilket förlänger processen. Utöver själva installationen behövs också planering och genomföring av evakuering av de boende. Att identifiera och tillhandahålla lämpliga ersättningsboenden för samtliga 44 boende är en omfattande process som bedöms ta lång och betydande tid i anspråk.

Nämnden bedömer därför att det är mycket svårt att genomföra samtliga nödvändiga åtgärder inom den tidsram som Länsstyrelsen har beslutat om på sex månader. Nämnden bedömer att vi behöver minst ett helst två år för att planera och genomföra detta på ett fackmannamässigt och skäligt sätt samt följa lagen om offentlig upphandling.

Yrkande

Arbetsmarknads- och socialnämnden yrkar att Förvaltningsrätten upphäver Länsstyrelsens beslut och föreläggandet om installation av sprinkleranläggning.

I andra hand yrkar nämnden att tidsfristen för genomförandet förlängs till en tidpunkt som möjliggör erforderlig projektering, upphandling, evakuering och genomförande av åtgärden.

Underskrift:

Sedat Arif: Ordförande för Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

